

**KONCEPCIÓ
A MAGYAR VÁLASZTÁSI RENDSZER REFORMJÁRA**

**MSZP
2016. november**

Javaslat a választási rendszer reformjára

A mai magyar választási rendszer **szélsőségesen többségi, aránytalan és megalkotói újraválasztásának érdekeit szolgálja**. Struktúrája lehetővé teszi, hogy a választók kisebbsége tartósan hatalomban tarthasson egy politikai szervezetet, a mindenkorai politikai osztály megújulása ellen hat, számos csatornán korlátozza a demokratikus működést. A valóság sokféleségével szemben a pártrendszer tömbösödését, egyneműsítését támogatja, ezzel a különféle ideák és gondolatok versenykét korlátozza. Ezen felül a jelenlegi rendszer bonyolult, **mechanizmusait a választók töredéke érti maradéktalanul**, ezzel pedig rombolja a demokrácia működésébe vetett hitet is.

Megjegyezzük, hogy természetesen ismerjük az **arányosságra, mint önértékre** irányuló vita érveit, és legitim vitának tekintjük, aminek helye van a **következő magyar választási rendszer kidolgozásánál**. Mi az MSZP-ben az arányosságot, a választói akarat (szavazatrány) és a képződő mandátumok közötti minél egyértelműbb megfelelést **fontos demokratikus legitimációs momentumnak tekintjük**, amely a politikai közélet kiegyensúlyozása, a különféle értékrendek együttműködése irányába hat. Nem tekintjük zéró összegű játszmának az egypárti, vagy egyértelmű kormányalakítás és az arányosság közötti vitát, sőt, hiszünk abban, hogy **megalkozható olyan választási szabály- és intézményrendszer, amelyek mellett a magyar politikai rendszerben kormányzóképes választási győzelmekek születnek a jelenleginél dominánsabb arányosság mellett**.

Fenti vitán túlmenően álláspontunk szerint a **jelenlegi választási rendszert nem lehet kis módosításokkal megjavítani**. Nem lehet pusztán kis változtatásokkal, hangsúlyeltolással, eljárási szabályokkal, a jelenlegi egyéni választókerületek módosíthatásával demokratikus, arányosabb, méltányosabb rendszert teremteni. **Határozott, egyszeri nagy lépésre van szükség, ami demokratikusabb, arányosabb, könnyebben hozzáférhető rendszert eredményez**. Egyben kezeli a 2011-13 között létrejött választási rendszer ellentmondásait, lehetőséget biztosít a pártrendszer visszatérő megújulására, formálására, könnyen érthető a választók számára, és figyelembe veszi a nemzetközi gyakorlatban jól funkcionálónak tekinthető modelleket, valamint az Európa Tanács, különösen a Velencei Bizottság és a nemzetközi közösség ajánlásait.

Javaslatunk tárgyalási ajánlat, számos nyitott ponttal. Tudatosan tartalmaz megvitatandó felvetéseket, és nem zár le minden egyes elképzelhető kérdést. Hiszünk abban, hogy a magyar politikai erők, civil közösségek, szakmai szereplők olyan vitába kezdhetnek, amely mentén konszenzus alakulhat ki egy lehetséges választási rendszerről.

Két lehetséges megoldás

A jelenlegi tárgyalási szinten nagyon nyitott álláspontot képviselünk a mai választási rendszer meghaladására. Több olyan megoldást is támogatni tudunk, amely arányos, demokratikus, könnyen átlátható választási rendszert eredményez, ezért két alternatívát is megfogalmazunk ajánlásunkban.

Fontos kérdés, hogy a demokratikus ellenzéki közösség hogyan viszonyul az Országgyűlés létszámának emeléséhez. Mivel korábban erről nem alakult ki a jelenlegi képviselői létszámtól jelentősen eltérő megoldásra javaslatot megfogalmazó álláspont, alternatíváink megfogalmazásakor erre is figyelemmel voltunk.

1. lehetőség: Kétfordulós, vegyes választási rendszer

Elképzelhetőnek tartjuk vegyes, kétfordulós választási rendszer bevezetését is, amelyben megmarad az egyéni és a listás mandátumképzési ág is, erős arányosító, kompenzációs mechanizmussal. Álláspontunk szerint ez értelmesebben csak a jelenlegi 199 főnél magasabb, 250-280 fős parlamenti létszám mentén valósítható meg (egyéni, listás, kompenzációs listás megoldással).

Ha erre az irányra van nyitottság a tárgyalások során, az MSZP el tud jutni elfogadható struktúráig.

2. lehetőség: Egyfordulós, listás megyei rendszer

Egyszerűbb, arányosabb és kivitelezhetőbbnek tűnik azonban számunkra egy egyfordulós, tisztán listás (több mandátumot kiosztó, megyei választókerületi rendszer). Mivel ezt a megoldást életszerűbbnek érezzük, e tekintetben részletesebb javaslatot készítettünk.

Egyfordulós, arányosabb, átlátható, a demokrácia megújulását szolgáló választási modellt ajánljuk Magyarországnak és a demokratikus ellenzék számára:

- **Egy fordulós, tisztán listás választási rendszer**
- **199 listás képviselői hely kiosztása, 21 listán** (20 belföldi lista, 1 határon túli lista)
 - belföldi megyei listákon kiosztott mandátumok: 196
 - határon túli szavazatok alapján kiosztott mandátumok: 3
 - bejutási küszöb: 5%
- **Jelölés: 82,700 támogató aláírás, országosan, lakosságarányosan, megyénként, összességében a választópolgárok 1%-a** (80,000 ajánlás belföldön, 2,700 ajánlás határon túl)

Ebben a konstrukcióban az alábbi megyei választókerületek és mandátumszámok jönnének létre, valamint az alábbi ajánlószámokra lenne szükség megyei lista állításához:

MEGYE	Megye lélekszáma	Mandátumszám	listaállítás
Bács-Kiskun	524 841	10	4300
Baranya	391 455	8	3100
Békés	361 802	7	2900
Borsod-A-Z	684 793	13	5400
Budapest	1 733 685	34	13400
Csongrád	421 827	8	3400
Fejér	426 120	8	3500
Győr-M-S	449 967	9	3600
Hajdú-B	539 674	11	4300
Heves	307 985	6	2500
Jász-N-Sz	386 752	8	3100
Komárom-E	311 411	6	2500
Nógrád	201 919	4	1600
Pest	1 237 561	24	10000
Somogy	317 947	6	2600
Szabolcs-Sz-B	555 496	11	4600
Tolna	231 183	5	1900
Vas	257 688	5	2100
Veszprém	356 573	7	2900
Zala	287 043	6	2300
Határon túl	27 4627	3	2700
összesen	9 985 722	199	82700

A mandátumszámokat a népességnyilvántartás alapján határozzuk meg. Ennek elvi alapja, hogy az országgyűlési döntések a gyermekeket is érinti.

A rendszerben keletkező aránytalanság kezelése

A 2002-2010 között lezajlott országgyűlési választások területi listás szavazataival, valamint a 2014-es választás országos listás szavazataival modellezve az egyes pártok mandátumaránya nem alakult volna rosszabbul a mai rendszerhez képest. Ezzel együtt a tisztán megyei listás rendszerben (figyelembe véve, hogy a megyék lélekszáma adottság) a kisebb megyékben a kisebb támogatottságú szervezeteket aránytalanság éri (gyakorlatilag

nincs esélyük 5-10%-os támogatottsággal mandátumot szerezni). Ezen aránytalanság feloldására három megoldást is elképzelhetőnek tartunk, amelyeket szintén a tárgyalások keretében tartunk megvitatandónak. Lehetőségek:

1. **Országos listák bevezetése:** az MSZP számára elfogadható lehet egy országos listás rendszer bevezetése is. Ebben a verzióban Magyarország egy választókerület, amelyben minden párt egy listát állít országosan. Ugyan egy országos listás rendszer nagyobb önfegyelmet és odafigyelést kíván a politikai pártok jelöltállítási gyakorlatában a területi reprezentáció megtartása érdekében, ezzel együtt tárgyalóképes opció.
2. **Országos szavazatarányos mandátumkiosztás:** Elképzelhetőnek tartjuk, hogy a megyei listákról kiosztott mandátumok elosztásánál kötelezően érvényesüljön az országosan leadott összes szavazat aránya. Ebben a megoldásban egyes, kisebb pártok olyan mandátumokat is kapnának, amelyeket az adott megyei listán ugyan nem szereztek meg, de nagyon közel voltak egy mandátum megszerzéséhez. Ezeket a mandátumokat a legitimen, de legkisebb virtuális aránnyal szerzett mandátumok rovására osztaná ki a választási rendszer (nagyon profán módon: egy hosszú, budapesti, pest megyei lista 30-40%-os pártjának „terhére” kapna egy bejutóküszöb közeli párt valamely megyei listáról mandátumot).
3. **Kompenzációs lista bevezetése:** elfogadható lehet egy kompenzációs lista bevezetése is, 10-15 mandátummal, amelyre a megyei szinten mandátumot nem eredményező voksok kerülnek.

További megváltoztatandó eljárási- és kampányszabályok:

- **Kötelező női kvóta a megyei listákon**
- **A levélszavazatok rendjének méltányos helyreállítása** (mindenki élhessen levélszavazattal, aki külföldön tartózkodik a szavazás napján, nem csak a belföldi lakcímmel nem rendelkezők)
- **A kampánytámogatottsági jogosultságot szerző jelölőszervezetek anomáliáinak rendezése** (1%-os támogatottság alatt visszafizetési kötelezettség, kampánytámogatás csak az ország túlnyomó többségében listát állító jelölőszervezeteknek járna), valódi elszámolási kötelezettség
- **Állami- és önkormányzati hirdetések teljeskörű tiltása a kampány idejére** (a választás kiírását követően az állam, önkormányzatok és köztulajdonú vállalatok nem vásárolhatnak hirdetést, magyar médium ilyet nem közölhet le)

További elképzelhető opciók:

Javaslatunk tárgyalási ajánlat. Így az alábbi opcióknál többféle megoldásra is nyitottak vagyunk, és a vita elengedhetetlen részeként kezeljük.

- Preferenciális szavazás megjelenítése a megyei listákon
- Parlamenti bejutási küszöb átgondolása
- Részvételi korhatár leszállítása 16 évre
- Szavazás napján belföldön tartózkodó választópolgárok jelentkezése a levélszavazók névjegyzékébe (belföldiek levélszavazása)
- Kötelező szavazási részvétel, kizárólag pozitív részvételi ösztönzők bevezetése
- Második kamara, elsősorban az önkormányzatok részvételével

Tárgyalási javaslatunk ezzel a kiegészítéssel értelmezhető a maga teljességében.
Budapest, 2016. november 17.

MSZP